

TÜRK HUKUKUNDA AİLE İÇİ ŞİDDET VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİYLE İLGİLİ YENİ DÜZENLEMELER*

NEW REGULATIONS ABOUT TURKISH LAW ON THE PREVENTION OF DOMESTIC VIOLENCE AND VIOLENCE AGAINST WOMEN

Ebru CEYLAN**

Özet : Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet önemli bir hukuki sorundur. Bu sorunu çözmek için uluslararası ve ulusal düzenlemeler yapılmıştır. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un getirdiği yeni düzenlemelerde şiddete yönelik koruyucu ve önleyici tedbirler belirtilmiştir. Kanımızca aileyi ve kadını şiddete karşı korumada yeni yasayla önemli adımlar atılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Aile içi şiddet, kadına karşı şiddet, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

Abstract: Domestic violence and violence against women is an important legal issue. International and national regulations have been made to solve this problem. Protective and preventive measures have been specified in the new regulations enacted with the no. 6284 Law on Protection of the Family and the Prevention of Violence Against Women. In our opinion, with the new law to protect family and women against violence, some important steps have been taken.

Keywords: Domestic violence, Violence against women, The no. 6284 Law on Protection of the Family and the Prevention of Violence Against Women

* Bu makale, 25 Mart 2013 tarihinde İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde düzenlenen "Aile İçi Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet" panelinde sunulan Tebliğ'in genişletilmiş şeklidir.

** Yrd. Doç.Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

GİRİŞ

Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet günümüzde toplumun önemli bir sorunudur. Şiddet olgusu zamana, kültüre ve topluma göre değişkenlik gösteren bir olgudur. Aile içi şiddeti, bireysel sebepler, yanlış ilişkiler, şiddeti olağan sayma algısı, sosyal sebepler yanında göç, yoksulluk, doğal sebepler, medya, stres saldırganlık, aile içindeki huzursuzluk ve alkol de ortaya çıkarmaktadır.

Bu alandaki uluslararası hukuki düzenlemeler, devletlerin iç hukuk düzeninde kadın haklarının korunmasında ve aile içi şiddetle mücadelenin gelişmesinde etkili olmuştur.

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de kadına yönelik aile içi şiddetin bir sorun olarak algılanması ve bu sorunu çözmek için çalışılması insan haklarının değer olarak tanınması ve geliştirilmesiyle mümkün olmuştur. Gerek kadına gerekse aile içindeki bireylere karşı yöneltilen şiddet nedeniyle kişinin fiziksel, ruhsal, sosyal, cinsel, ekonomik değerleri büyük zarara uğramaktadır. Özellikle kadınlara karşı yapılan şiddet, sadece bir kadın sorunu değildir, bütün toplumu ilgilendiren ciddi bir sorundur. Özellikle cinsiyete dayalı şiddet, kadının haklarını ve özgürlüğünü zedeleyen bir ayırım yaratmaktadır. Ailede ve toplumda kadına karşı ayrımcılığın kaldırılması, ancak kadın ve erkeğin eşitliği konusunda bütün toplumunda farkındalığın oluşmasıyla mümkündür.

Ülkemizde aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık yaratmak; toplumu, hakları konusunda bilinçlendirmek ve şiddet mağdurlarına psikolojik destek vermek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini yerleştirmek amacıyla çeşitli projeler düzenlenmekte ve çeşitli etkinliklerle bu sorunun bir insan hakları sorunu olduğu vurgulanmaktadır¹.

¹ Bu konuda TÜKD 'nin 25 Kasım 2010-25 Kasım 2011 arasında tüm şubelerinde uygulanan kadına yönelik şiddet araştırmasında katılımcılara medeni durumları, gelir düzeyleri, eğitim düzeyleri, şiddet sebepleri ve şiddet deneyimleri (şiddetin niteliği) ve ne sıklıkta yaşadıkları yönünde araştırma yapılmıştır. Böylece şiddetin toplumda görülmesi sebepleri ve oranları konusunda aydınlatıcı bir çalışma doğmuştur. Özellikle bkz. Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği " Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi, Kadına ve Aile İçi Şiddete Son Vermek İçin Elele, Genişletilmiş 2. Baskı, Yayına Hazırlayan : Nazan Moroğlu, İstanbul 2012, s.9 vd. Ayrıca Türkiye 'de kadına yönelik şiddet araştırması için bkz.http://

Bu çalışmamızda, aile içi ve kadına karşı şiddete karşı hukuk alanındaki uluslararası ve ulusal belgelerdeki düzenlemeler, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un getirdiği yeni düzenlemeler incelenmiştir.

I. Aile İçi Şiddet Kavramının Tarihsel Gelişiminde Uluslararası Düzenlemeler

Türk Hukukuna aile içi şiddetle ilgili kavramların girmesinde Uluslararası Bildirgelerin ve uluslararası sözleşmelerin önemli rolü olmuştur. Ulusal düzeyde yasal düzenlemelerde yer alan kavramlar temelini, uluslararası sözleşmelerden almaktadır. Kadın haklarıyla ilgili uluslararası sözleşmeler, ulusal alanda yasal düzenlemelerin eşitliğe uygun değiştirilmesinde ve geliştirilmesinde itici güç olduğu gibi Anayasa m.90 /V hükmü gereği de kanunlar, uluslararası antlaşmalarla aynı konuda farklı hükümler içeriyorsa çıkabilecek uyumsuzluklarda ilgili sözleşme hükümlerinin esas alınması kabul edildiğinden Türk hukuku bakımından büyük önem taşımaktadır ².

“Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi” (CEDAW) 18 Aralık 1979 tarihinde kabul edilip 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir ³. Bu sözleşmenin amacı, yaşamın her alanında kadın erkek eşitliğine dayanan insan haklarının ve temel özgürlüklerin kadınlara tanınması, kadın erkek arasındaki her türlü ayrımcılığın kaldırılması amacıyla sözleşmeye taraf devletlerin kararlı bir eşitlik politikası izlemelerini sağlamaktır⁴. Ancak taraf devletlerin ayrımcılıktan zarar görenlerin haklarını aramak üzere başvuruda bulunabile-

www.ksqm.gov.tr/tdvaw/anasayfa

² MOROĞLU, Nazan, Kadının İnsan Haklarına Yönelik Uluslararası Sözleşmeler, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Meslekçi Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.27.

³ Ülkemiz bu sözleşmeyi 1985 yılında imzalamış ve 1986 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşmeyle ilgili bkz. MOROĞLU, Nazan, Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.20 vd.

⁴ CEYLAN, Ebru, Türk Hukukunda Kadın Hakları El Kitabı, İstanbul Aydın Üniversitesi ve Küçükçekmece Belediyesi Kent Konseyinin katkılarıyla basılan, İstanbul 2011 (Yayın Danışma Kurulu : Dr. Mustafa Aydın, Şaban Gülbahar, Prof. Dr. Yedigörmüş İzmirli, Editörler: Yrd.Doç.Dr. Ebru Ceylan, Semra Aydın Avşar), s.43.

cekleri bir denetim mekanizmasına sözleşmede yer verilmemiştir⁵. Bu sözleşmede kadınlara karşı şiddet, aile içi şiddet, toplumsal cinsiyet, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, mağdur ve kadın terimlerinin tanımı yapılmıştır⁶.

20 Aralık 1993 tarihli Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca yayınlanan kadına karşı şiddetin önlenmesiyle ilgili ilk belge "*Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge*" dir⁷. Bu Bildirge, hukuki bağlayıcılığa sahip olmadığı halde getirdiği ilkelerle devletlerin iç hukuklarında şiddetle mücadele yasalarını kabul etmesinde etkili olmuştur.

Avrupa Birliği Hukuku çerçevesinde "*cinsel taciz*" kavramına ilk kez 23 Eylül 2002 yılında kabul edilip 5 Ekim 2002 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayınlanan Direktif 'te yer verilmiştir⁸.

Uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunda yaptırım gücü olan bir sözleşme olan "*Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi*"⁹, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalandı. Ancak sözleşmenin m.75 /II hükmü gereği; en az sekizi Avrupa Konseyi üyesi olan on devlet tarafından onaylanmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu takiben ayın ilk günü sözleşme yürürlüğe girecektir . Türkiye, bu sözleşmeyi imzalayan ve onaylayan ilk ülkedir¹⁰. Bu sözleşmenin önemi kadının ve ailenin şiddetten korunması ve önlenmesi konusundaki idari tedbirler, şiddet uygulanmasında yükümlülükler aykırılık halindeki yaptırımlardır¹¹.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kadına karşı şiddetle mücadelede, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin hükümlerinin ihlaline

⁵ MOROĞLU, Uluslararası Sözleşmeler, s.31.

⁶ Kadın Hakları Mevzuatı, Yayına Hazırlayan : Av. Aydeniz Alisbah Tuskan, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.50.

⁷ MOROĞLU, Nazan, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl: 2012, Mart-Nisan S.99, s.361; MOROĞLU, Uluslararası Sözleşmeler, s.33.

⁸ Journal Officiel des Communautés européennes L 269/15, www.eur-lex.europa.eu

⁹ RG. 29 Kasım 2011 S. 28127.

¹⁰ DEMİRKİR ÜNLÜ, Müge, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddet, İstanbul 2012, s.28.

¹¹ ŞAHİN, Cumhur, İstanbul Sözleşmesi'nin Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerindeki Etkisi, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s. 18.

karşı verdiği çeşitli kararlarla etkisini ortaya koymaktadır. Özellikle Türkiye'yi oldukça yakından ilgilendiren Opuz v. Türkiye davası Türk kamu makamlarının aile içi şiddete yaklaşımını göstermektedir¹². Opuz davasında davacı kadın, gerek annesinin, gerek kendisinin uğradığı şiddete karşı Devlete dava açmıştır. Muhatap, Devletin annesinin yaşam hakkını koruyamadığını belirterek annesi bakımından AİHS m.2 'nin ihlal edildiğini, kendisi bakımından ise m.3 'ün ihlal edildiğini ve hem annesi ve hem kendisi bakımından AİHS m.14 'ün ihlal edildiğini ileri sürerek dava açmıştır. Mahkeme, kadının uğradığı şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olduğunu belirterek başvurucunun ve annesinin kişisel bütünlüğünü muhatap Devletin koruyamadığını ve dolayısıyla m.2 ve m.3 ve m.14 'ü ihlal ettiği sonucuna varmıştır¹³.

II. Aile İçi Şiddet Kavramının Tarihsel Gelişiminde Ulusal Düzenlemeler

Anayasa'nın m.10 hükmü, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğunu, Anayasa m.41 hükmü ise, ailenin Türk toplumunun temeli olduğunu ve eşler arasında eşitliğe dayandığını düzenlemiştir.

Ülkemizde, aile içi şiddete ve kadına yönelik şiddete karşı mücadele amacını taşıyan ilk Kanun 4320 sayılı " *Ailenin Korunmasına Dair Kanun* " ¹⁴ 'dur . Bu Kanun'un 4. maddesinde şiddetin koruma kapsamına girenler ve tedbirler düzenlenmiştir. Ülkemizde şiddetle mücadele konusunda yapılan çalışmalarda, baroların, kadın örgütlerinin ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nun uzun yıllardır gösterdikleri emek ve mücadelelerin yeri büyüktür¹⁵. Uygulamada ortaya çıkan aksaklıklar

¹² ÖNCÜ, Gülay Arslan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Yaklaşımları, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No.1 Ceza Hukuku, İstanbul Mayıs 2013, s. 51; İNAL, Tamer, AİHM Nezdinde Kişisel Başvuru Hakkı, Yaşama Hakkının İhlali ve Aile İçi Şiddet, Namus Cinayetleri /Töre Değil Ataerki, İstanbul 2010, s.103 vd.

¹³ ÖNCÜ, s.57;İNAL, s.103 vd.

¹⁴ RG. T.17.01.1998, S. 23233.

¹⁵ TUSKAN, Aydeniz Alishbah, Uluslararası ve Ulusal Boyutta Aile İçi Şiddetle Mücadele, İstanbul Barosu Dergisi C. 87, S.1, Yıl : 2013, s. 32.

nedeniyle 26.04.2007 tarih ve 5636 sayılı Kanunla¹⁶ 4320 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmıştır ve Uygulama Yönetmeliği¹⁷ çıkarılmıştır.

4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanun'un, 5636 sayılı Kanun ile Değiştirilmesi kanımızca¹⁸ olumlu olmuştur. 4320 sayılı Kanun'da, şiddetten zarar görenlerin kapsamına eşlerden biri, çocuklar ve aynı çatı altındaki diğer bireyler girerken, 5636 sayılı Kanun'la Değişiklikten sonra ailenin aynı çatı altında yaşaması zorunluluğu kalkmıştır. 4320 sayılı Kanun'a göre şiddet uygulayan kişi, yalnızca kusurlu eş iken, değişiklikten sonra ise diğer aile bireyleri de şiddet uygulayan kişiler olarak kabul edilmiştir. 4320 sayılı Kanun'da alkolü ve uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak kusurlu eşin ortak konuta gelmemesi ve ortak konutta bu maddeleri kullanmaması şeklinde düzenleme vardı. Değişiklikten sonra ise bu maddeleri kullanan kişiler arasında diğer aile bireyleri de eklendi ve yer olarak sadece ortak konut değil, işyeri de sayıldı. 4320 sayılı Kanun'a göre hakim, şiddetten zarar görenlerin yaşam düzeylerini dikkate alarak tedbir nafakasına karar verirdi, değişiklikten sonra ise şiddeti uygulayan eş veya diğer aile bireyi aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan biriyse, şiddetten zarar görenlerin yaşam düzeylerini dikkate alarak daha önce nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedilebileceği düzenlendi¹⁹.

4320 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler, ortaya çıkan hukuki sorunların çözümünde yeterli olmamıştır. 4320 sayılı Kanun'un kapsamı mağdur, fail ve eylemin gerçekleştiği yer açısından genişlemiştir. Evlilik dışı birleşmelerdeki şiddet mağdurunun açıkça gösterilmemesi kanımızca önemli bir eksiklik olmuştur. Bu Yasanın amacı, bireyden çok ailenin korunması olduğundan nikahsız olarak birlikte yaşayanlar, aile olarak kabul edilmediğinden 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikte de koruma altına alınmamıştır. Faile koruma kararının kim tarafından ve nasıl tebliğ edileceği ve verilen karara karşı yasal yollar Kanun'da düzenlenmemiştir. *Bütün bu hususlar kanımızca eksiklik olarak değerlendirildi-*

¹⁶ RG. T.04.05.2007 S.26512.

¹⁷ RG.T. 01.03.2008 S.26803.

¹⁸ CEYLAN, Ebru, Türk Hukukunda Aile Mahkemelerinin Yasal Çerçevesi ve Uygulama Sorunları, Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2010 Yıl :8, S. 96, s.4265 vd.

¹⁹ DOĞAN, İzzet, Kadına Yönelik Şiddet, Uluslararası Belgeler, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme, Legal Hukuk Dergisi, Mayıs 2009 Yıl : 7, S.77, s.1490-1491.

*rilmiştir*²⁰. Ayrıca uygulamada ilk başvuru yeri olan kollukta yasanın amacına uygun önlem alınmaması, sığınma evlerinin yetersiz olması, şiddetin türlerine ilişkin açık tanımların yapılmamış olması, koruma kararının derhal verilmemesi ve başvuru ile karar arasındaki süreçte kadının korunamaması ve korunan kişilerin kapsamının dar olması nedeniyle sorunlarla karşılaşmıştır²¹.

Bütün bu sebepler nedeniyle Kanun 'un aile içi şiddetle mücadelede yetersiz kalması nedeniyle ve 2011 yılında Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi 'nin imzalanmasının da etkisiyle 6284 Sayılı " *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*"²² ve bu Kanunun Uygulama Yönetmeliği²³ ülkemizde yürürlüğe girmiştir.

İç hukukumuzda kadın-erkek eşitliği ve kadının haklarının korunmasında 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik²⁴, 4787 Sayılı Aile Mahkemeleri Kanunu²⁵, 2003 yılında İş Kanunu 'nda kadın işçilerin haklarıyla ilgili düzenleme, 2003 yılında 4787 sayılı Aile Mahkemeleri Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun²⁶ la aile mahkemelerine ihtisas mahkemesi olarak karar verme yetkisinin tanınmış olması ve 2005 yılında Türk Ceza Kanunu 'nda cinsel suçların kişiye karşı suç olarak kabul edilmesi önemli gelişmeler yaratmıştır.

Aile içi şiddetin önlenmesine ilişkin hükümler, Türk Medeni Kanun'da da bulunmaktadır. Şiddet davranışı, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerle aykırı davranış niteliğini taşımaktadır. Bu nedenle TMK.m.185 ve devamında düzenlenen bu yükümlülüklerden herhangi birine aykırılık halinde, TMK.m.195 hükmü gereği hakim müdahalesi istenebilir. TMK. 'daki bu hükümler, evlilik birliğinin getirdiği yükümlülüğü yerine getirmeyen aile bireyini cezalandırmayı

²⁰ CEYLAN, Ebru, Aile Mahkemeleri, s. 4278.

²¹ CEYLAN, Aile Mahkemeleri, s.4279 vd; AY, Nilüfer, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetle Mücadelede Hukuki Düzenlemeler, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Mesleki Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s. 82.

²² RG. T. 20.03.2012 S.28239.

²³ RG. T. 18.01.2013 S.28532.

²⁴ RG. T. 05.01.2013 S.28519.

²⁵ RG. T. 17.01.1998 S.23233.

²⁶ RG. T. 18.01.2003 S.24997.

değil, evlilik birliğini, aileyi korumak ve eşlerle çocukların zarar görmesini önleme amacı taşımaktadır²⁷. TMK.m.195 hükmüne göre, eşler ayrı ayrı veya birlikte evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyumsuzluğa düşülmesi hâlinde, hâkimin müdahalesini isteyebilirler. Hakim, ancak talep varsa evlilik birliğine müdahale edebilir, talep yoksa müdahale edemez²⁸.

Hâkimin alabileceği önlemler, eşleri yükümlülükleri konusunda uyarma, onları uzlaştırmaya çalışma ve eşlerin ortak rızası ile uzman kişilerin yardımını isteme yönünde olacaktır (TMK. m.195/II). Hâkimin alacağı tedbirler, eşlerden birinin evlilik giderlerine katılma yükümlülüğü ile veya ailenin ekonomik geleceğini tehlikeye sokmama-ları için alınacak önlemlere ilişkindir²⁹.

Hâkim, gerektiği takdirde eşlerden birinin istemi üzerine kanunda öngörülen önlemleri alır (MK.m.195/III).

Türk Medeni Kanunu 'nda çocuğun hem kişiliğinin, hem de mallarının korunmasıyla ilgili tedbirler getirilmiştir. Koruma önlemlerinin alınması için çocuğun menfaatinin tehlikeye düşmesi ve anne ve baba başka bir çare bulamaması veya güçleri yetmemesi gerekir³⁰. Medeni Kanun 'da çocuğun aile yanına yerleştirilmesi ve bu önlemlerden sonuç alınamazsa veya önlemler yetersiz kalırsa velayetin kaldırılması koruma önlemleri düzenlenmiştir (TMK.m.346).

III. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 'un Amacı ve Kapsamı

6284 sayılı Kanun, T. C. Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri ve özellikle Avrupa Konseyi'nin İstanbul Sözleşmesini esas almıştır³¹.

²⁷ AKINTÜRK, Turgut / KARAMAN, Derya Ateş, Türk Medeni Hukuku İkinci Cilt, Aile Hukuku, Yenilenmiş Onbeşinci baskı, İstanbul 2013, s.132 ; ÖZTAN, Bilge, Aile Hukuku, İstanbul 2004, s. 211; DURAL, Mustafa, ÖĞÜZ, Tufan / GÜMÜŞ, Alper, Türk Özel Hukuku, C. III, Aile Hukuku, İstanbul 2013, gözden geçirilmiş ve yenilenmiş 7. baskı, s.175.

²⁸ AYAN, Serkan, Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara 2004, s.201.

²⁹ AYAN, s.203.

³⁰ AKINTÜRK / KARAMAN ATEŞ, s.435 vd, ;DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.349 vd.

³¹ EMİROĞLU, Turgut, 6284 Sayılı Yasaya Genel Bakış, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi

Bu Kanun'un amacı, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (m.1/I). Yeni Kanun ile kadın, çocuk, aile bireyi ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru korunmaktadır. Korunan kişi kavramı ile tedbir kararı kapsamında korunan şiddet mağdurunu ve varsa beraberindeki çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunun anlaşılması gerektiği belirtilmiştir (Yön.m.3j).

4320 sayılı Kanun 'da ise korunan kişilerin kapsamı daha dar düzenlenmişti³², şiddet kavramı açıklanmamıştı ve ekonomik şiddetten söz edilmemişti³³. 5636 sayılı K. ile Değişik 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun 'un m.1 hükmüne göre " ...eşlerden birinin veya çocuklarının veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fülen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin aile içi şiddetine maruz kalması " esas alınmaktaydı. 6284 sayılı Kanun ise şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişileri ve evlilik dışı birleşmelerdeki şiddet mağdurunu, tek taraflı ısrarlı takip mağdurunu da koruma kapsamına almıştır³⁴. 6284 sayılı Kanun 4320 sayılı Kanun'dan daha geniş bir koruma kapsamına sahip olduğundan Avrupa Konseyi'nin İstanbul Sözleşmesiyle uyumlu olduğundan kanımızca daha isabetlidir. Ancak 6284 sayılı Kanun 'un şiddet uygulama tehlikesinin varlığını belirlemede açık, ani yakın tehlike gibi bir kritere yer vermemesi nedeniyle uygulamada Anayasa'da temi-

---

Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s. 105; MOROĞLU, Nazan, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl: 2012, Mart-Nisan S.99, s.357 vd.

³² ŞENEL, Ekin Bozkurt, Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara 2011, s.109; GENÇCAN, Ömer Uğur, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun Amaç ve Kapsamı, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.92.

³³ CEYLAN, Aile Mahkemeleri, s.4275.

³⁴ UĞUR, Hüsamettin, Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl: 2012 Temmuz -Ağustos, S.101, s.348; BACAKSIZ, Pınar, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının Korunması, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No.1 Ceza Hukuku, İstanbul Mayıs 2013, s. 16.

nat altına alınan hak ve özgürlüklerin ihlaline neden olabilecek ciddi sorunlar doğabilir³⁵. Kanımızca, Yeni Kanun 'da şiddetin tanımının yapılmış olması ve sadece şiddete uğrayan kişilerin değil ama şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişileri de kapsama alarak koruma alanını genişletmesi isabetli olmuştur.

Tek taraflı ısrarlı takip ile aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış anlaşılmalıdır (Yön. m.3ş).

Bu Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında uyulması gereken temel ilkeler olarak şu ilkeler kabul edilmiştir³⁶: (m.1/II)

- a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemelerin esas alınması ilkesi
- b) Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi ilkesi
- c) Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararlarının insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilmesi ilkesi
- ç) Bu Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirlerin ayrımcılık olarak yorumlanamayacağı ilkesi

³⁵ Aynı kanaatte bkz.UĞUR, 6284 Sayılı Kanun, s.348.

³⁶ BACAKSIZ, bu hükümde temel hukuk prensiplerine yollama yapılmış olduğunu, bu düzenlemenin olmaması durumunda da Kanun 'un başka türlü uygulanmasının düşünülemeyeceğini, burada kanun koyucunun lafzını kuvvetlendirme amacını taşıdığını belirtmiştir.BACAKSIZ, s. s.17.

III. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'daki Tanımlar

6284 Sayılı Kanun'un m.2 hükmünde kavramları açıklayan tanımlar yer almaktadır. Bakanlık ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (K. m.2 a, Yön.m.3 b), hakim ile aile mahkemesi hakimi (K. m.2c, Yön.m.3 e) Müdürlük ile Aile ve Sosyal Politikalar il veya ilçe Müdürlüğü (Yön.m.3 l) Genel Müdürlük ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (Yön.m.3 l) ifade edilmektedir.

6284 sayılı Kanun'da, genel şiddet yanında ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddet olarak üç tür şiddet türü düzenlenmiştir. "Şiddet" kavramı ile kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış (K. m.2 d; Yön.m.3 m) ifade edilmektedir. Kanun'da şiddetin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet olarak görünebileceği vurgulanmıştır, ancak ayrı ayrı tanımı yapılmamıştır. Fiziksel şiddete, kaba kuvvet kullanmak, itmek, tokat atmak, ısırarak, tekmelemek, yumruklamak, bir şey fırlatmak, işkence yapmak, silahla tehdit etmek gibi davranışları; cinsel şiddete, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol aracı olarak kullanma, kişiye cinsel bir eşya gibi davranma, cinsel ilişkiye zorlama gibi hareketleri; psikolojik şiddete, duyguların istismar edilerek kişinin kendine saygısını kaybettirme, korkutma, kendini güçsüz hissetmesini sağlama, kişinin sevgi şefkat ilgi destek gibi ihtiyaçların göz ardı edilmesi, küçümsenmesi, kişiyi aşağılama davranışları ; ekonomik şiddete ekonomik kaynakların ve paranın kişi üzerinde bir tehdit ve kontrol aracı olarak kullanılması yönündeki davranışları örnek göstermek mümkündür³⁷.

³⁷ NUHOĞLU, Ayşe, Aile Fertlerine Kötü Muamele Suçu (TCK.m.232/1), Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Meslekçi Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.57 ; NUHOĞLU, Ayşe, Kadına Yönelik Şiddet, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.62 vd;MERTOĞLU, Münevver, Aile İçinde Şiddet Uygulayan Erkeklerin Mağduriyeti, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.53 vd.

Toplumda şiddetin sebepleri çok çeşitlidir. Erkeğin şiddet kullanması toplumda şiddeti bir sorun çözme yöntemi olarak kabul etmesi, haklarını ileri sürmede bir araç olarak kullanması, kadının namusu üzerinde hak iddia etmesi durumunda veya kadınla arasındaki anlaşmazlıkları çözmede erkeğin yetersiz kalması durumunda başvurduğu bir yöntemdir. Şiddet uygulayan erkeğin düşük sosyoekonomik durumu, alkol bağımlısı olması, düşük benlik saygısına sahip olması, empati yeteneğinin zayıf olması, madde bağımlılığı, boşanma sürecindeki sıkıntılar veya başka kadınlarla ilişki kurması da erkeğin şiddete eğilimli olmasında etkili faktörlerdir. Kadına yönelik şiddette, kadının aile içindeki şiddeti mahrem olarak algılaması, polise başvurmaması, kadının ekonomik gücünün olmaması, aile ve arkadaş desteğinin olmaması veya boşanmış olmanın toplumda kabul görmemesi ve buna bağlı sorunlarla başa çıkma gücünü bulamaması etkili olmaktadır. Kadının şiddet kullanması daha çok sözel şiddet şeklinde görünmektedir, kadın erkeğe karşı hakaret, alay etme, aşağılama gibi kaba söz ve ifadelere başvurmaktadır³⁸.

4.9.1992 tarihli Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey'in Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi'ne göre fiziksel şiddet, daha çok bedene yönelik acı ve korku yaşatan davranışlar, psikosozyal şiddet, bağırıp hakaret etmek, evden çıkmaya izin vermemek, tehdit etmek, evden kovmak, cinsel şiddet vücuduna, aklına güç gösterisi olarak cinselliği kullanılarak yapılan haksız hareketler, ekonomik şiddet çalışmaya izin vermeyen, çalışma hakkını engelleyen, iş yaşamına engel olan davranışlar şeklinde tanımlanmıştır³⁹.

6284 sayılı Kanun'a göre "kadına yönelik şiddet", kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranıştır (K. m.2 ç) . Bu kavram, Türk hukukuna uluslararası belgelerden geçmiştir. 20 Aralık 1993 tarihli "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Bildiri'nin"⁴⁰ m.1 hükmüne göre "kadına karşı şiddet ", " ister kamusal

³⁸ YÜKSEL, Neşe Doğan, Aile Mahkemelerinde Uzmanlar, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Mesleki Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.95 vd.

³⁹ Kadın Hakları Mevzuatı, s.64.

⁴⁰ Kadın Hakları Mevzuatı, s.71-77.

alandanda isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" dır. Bildiri'nin m.2 hükmünde "kadına karşı şiddetin" kadınlara yönelik her türlü eylemi kapsayacak şekilde anlaşılması gerektiği örnekler verilerek belirtilmiştir. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) m.3 göre şiddet türleri "kadına yönelik şiddet", "aile içi şiddet" ve "kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet" olarak ayrılmıştır. İstanbul Sözleşmesine göre "toplumsal cinsiyet"⁴¹, kadın ve erkek için toplum tarafından uygun görülen ve sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, eylemler ve nitelikler anlamına gelmektedir (m.3c). *Kanımızca İstanbul Sözleşmesi'nin referans alındığı 6284 sayılı Kanun'da kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet tanımına yer verilmiş, kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet yerine şiddet ifadesi kullanılmış olsa da toplumsal cinsiyetin tanımının yapılmaması eksiklidir.*

Birleşmiş Milletler Bildirisinde ekonomik ve sözel şiddet ve İstanbul Sözleşmesi'nde sözel şiddet açıkça şiddet kapsamına girmediğinden 6284 sayılı Kanun'daki şiddet ve kadına yönelik şiddet tanımları daha geniştir⁴².

6284 sayılı Kanun'a göre "ev içi şiddet", şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddettir (K. m.2 b) . Bir şiddet olayının "ev içinde şiddet" olarak kabul edilmesi için aynı hanede olsun olmasın aile bireyleri arasındaki şiddetin mevcut olması gereklidir. Bu şiddetin herhangi bir kişiye karşı şiddete göre daha dar ifade edilmiş olması *kanımızca isabetli olmuştur*. İstanbul Sözleşmesi m.3 b hükmüne göre "aile içi şiddet", aile içerisinde veya hanede, mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya

⁴¹ TUSKAN, Aydeniz Alisbah, Toplumsal Cinsiyet, Toplumda Kadına Biçilen Roller, Çözümleri ve Kadınların Adalete Erişiminde İstanbul Barosu'nun Rolü, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Mesleki Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.19 vd; DEMİRKİR ÜNLÜ, s.42, 43.

⁴² UĞUR, 6284 Sayılı Kanun, s.346.

partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi olarak kabul edilmektedir. Kadına yönelik fiziksel şiddetin en ağır görünüşlerinden biri töre/namus bahanesiyle kadına yönelik uygulanan şiddettir⁴³. Özellikle kadının eşinin ve akrabalarının namus nedeniyle kadını öldürmeleri en ileri boyuttaki şiddeti göstermektedir⁴⁴.

6284 sayılı Kanun'a göre "şiddet mağduru, bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişilerdir. (K. m.2e, Yön.m.3n). Mağdurun şiddetten etkilenme olasılığının bulunması, Kanun'un öngördüğü korumadan yararlanması için yeterlidir. Bu Kanun'a göre "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri" ise şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esaslı ile yürüten merkezlerdir (K. 2f, Yön. 3 o). Bu Kanun'a göre "şiddet uygulayan", Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişilerdir (K.m.2 g, Yön.m.3ö). Bu kavramlardan açıkça görüldüğü gibi 6284 sayılı Kanun, "şiddet uygulayan" kavramını esas almıştır. 4320 sayılı Kanun ise "kusurlu eş" kavramını tercih etmişti. Anayasa Mahkemesi'ne bu durumun eşitlik ilkesine aykırı olduğu yönünde iptal davası açılmış olsa da mahkeme bu hükmü iptal etmemiştir⁴⁵.

IV. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'daki İhbar ve Şikâyet Usulü

Kişinin, şiddete uğraması veya şiddete uğrama tehlikesi altında bulunması halinde herkes durumu yazılı, sözlü veya başka bir suretle ilgili makam ve mercilere ihbar edebilir. 6284 sayılı Kanun, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının durumu derhal, şikâyet mercilerine bildirmesi zorunluluğunu ge-

⁴³ VARDARLI, Safiye, Kadına Yönelik Şiddetin Ölümçül Kolu : Töre ve Namus Cinayetleri, Namus Cinayetleri / Töre Değil Ataerki, İstanbul 2010, s.16 vd.

⁴⁴ KÜMBETOĞLU, Belkıs, Namus Cinayetleri : Töre Değil Ataerki, Namus Cinayetleri / Töre Değil Ataerki, İstanbul 2010, s.75 vd.

⁴⁵ AYM.E.1999/35, K.2002/104, RG. T.29 Mart 2003, S.25063.

tirmiştir (K.m.7, Yön.m.4/ I) . Bu hükmün, İstanbul Sözleşmesi'nin m.27⁴⁶ ve 28 hükümleriyle uyumlu olmadığı, uygulanan şiddet herhangi bir kanun gereği suç sayılmamakta ise veya bazı hallerde re'sen kovuşturulan suç değilse bildirim yükümlülüğü olmadığı ileri sürülmüştür⁴⁷.

İhbar, üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere olayın yazılı, sözlü veya başka bir suretle bildirilmesini; şikâyet ise şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesini ifade etmektedir (Yön.m.3g).

Şiddet mağduru, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesine maruz kalması halinde durumu şikâyet mercilerine yazılı, sözlü veya başka bir şekilde bildirebilir (Yön.m.4 /II). Şikâyet mercileri kolluk, mülki amir, Cumhuriyet Başsavcılığı, hâkim, Bakanlığın ilgili birimleri (Yön.m.3 r); kolluk polis, jandarma ve sahil güvenlik birimleri (Yön.m.3 h); kolluk amiri ile hakkında tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından atamalarındaki usule göre konu ile yetkili ve görevli kolluk biriminin komutanı/amiri ifade edilmektedir. (Yön.m.3 ı) . Şikâyet mercilerine, Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirme yükümlülüğü getirilmiştir (Yön.m.4 / III). Müdürlük veya Şönim'e yapılan şikâyet ve ihbarlar, bunlar tarafından olayın özelliğine göre, kolluğa, mülki amire, Cumhuriyet başsavcılığına veya hâkime gecikmeksizin yerine getirmelidir (Yön.m.4/ IV). Sözlü yapılan şikâyet ve ihbarların derhal tutanağa geçirilmesi kabul edilmiştir (Yön.m.4 V) .

⁴⁶ İstanbul Sözleşmesi'nin "Bildirim" başlıklı m.27 hükmü şöyledir: "Taraflar, bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eyleminin ifasına tanık olan veya eylemin gerçekleşeceğine yönelik makul gerekçeleri olan veya bir şiddet eyleminin daha gerçekleşeceğini öngören herhangi bir kimsenin bunu ilgili kuruluşlara veya makamlara bildirmesini teşvik etmek amacıyla gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alır". İstanbul Sözleşmesi'nin "Uzmanlar Tarafından Bildirim" başlıklı m.28 hükmü şöyledir: "Taraflar, iç hukuk tarafından bazı uzmanlara uygulanan gizlilik ilkesinin, tanıkların bu Sözleşme kapsamındaki her türlü ağır şiddet eylemi daha öngörülmesi durumlarında, bu tanıkların durumu ilgili kurum ve makamlara bildirme olasılığı önünde uygun koşullar altında bir engel teşkil etmeyeceğini sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alır " .

⁴⁷ NUHOĞLU, s. 72.

Şiddet mağduru, durumu şikâyet mercilerine bildirmelidir. Bu durumda hangi işlemlerin yapılacağı Yön.m.5 'de düzenlenmiştir. Bu hükme göre;

- (1) Kolluk, kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine genel hükümler doğrultusunda gerekli işlemleri yapacaktır. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kanun kapsamında almış olduğu koruyucu ve önleyici tedbirleri onaylanmak üzere tedbirin niteliğine göre mülki amire veya hâkime sunacaktır. Kolluk, kendisine intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin en seri vasıtalarla Şönim'e bilgi verecektir.
- (2) Cumhuriyet Başsavcılığı, yapılan ihbar ve şikâyet üzerine evrakın bir örneğini ivedilikle olayın niteliğine göre hâkime veya mülki amire gönderecektir.
- (3) Mülki amir, yapılan ihbar veya şikâyet üzerine koruyucu tedbirlere veya benzer tedbirlere karar verecektir. Ayrıca mülki amir, olayın niteliğine göre şikâyet veya ihbarı, kolluğa veya Cumhuriyet Başsavcılığına bildirecektir.
- (4) Hâkim veya mülki amir tarafından verilen kararlar ivedilikle Şönim'e bildirilecektir.

V. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'daki Tedbir Kararları

"Tedbir kararı", 6284 sayılı Kanun kapsamında, şiddet mağduru ve şiddet uygulayan hakkında hâkim, mülkî amir veya kolluk tarafından, talep veya ihbar üzerine ya da resen verilecek kararı (K.m.2ğ, Yön.m.3 s); "koruyucu tedbir kararı", bu kanun kapsamında belirtilen merciler tarafından korunan kişi hakkında olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı (Yön.m.3 k); "önleyici tedbir kararı", bu kanunda belirtilen merciler tarafından şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında, olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin karar ifade etmektedir. (Yön.m.3 p) .

4320 sayılı Kanun 'da tedbirler, sınırlayıcı şekilde düzenlenmişti. 6284 sayılı Kanun 'da yer alan tedbirler ise koruyucu ve önleyici tedbirler olarak iki farklı çeşitte düzenlenmiştir. Koruyucu nitelikteki tedbir

kararları, şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan Kanun'un belirlediği kişilerin korunması amacıyla verilen kararlardır. Önleyici tedbir kararları, şiddet uygulayanın şiddetini önlemek veya şiddetin tekrarlanmasını engellemek için verilir.

5636 sayılı Kanun'la Değişik 4320 Ailenin Korunması Hakkında Kanun'da hakimın alacağı tedbirler m.1 hükmünde düzenlenmişti. Bu tedbirler; kusurlu eşin veya diğer aile bireyinin; a) Aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmaması b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireylerine tahsisi ile bu bireylerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya işyerine yaklaşmaması c) Aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi ç) Aile bireylerini iletişim araçlarıyla rahatsız etmemesi d) Varsa silah veya benzer araçlarını genel kolluk kuvvetlerine teslim etmesi e) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu konuta veya işyerine gelmemesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmaması f) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması tedbirlerini kapsamıştı.

6284 sayılı Kanun'a göre tedbire karar verecek merciler 4320 sayılı Kanun'daki gibi sadece aile mahkemesi hakimi değildir, hakimın yanında mülki amire ve kolluk görevlilerine de tedbir kararı verme yetkisi tanınmıştır. Bu bakış açısı kanımızca hayati tehlikesi olan şiddet mağdurlarının korunmasında önemli rol oynayacaktır .

1. Mülki Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Mülkî amir tarafından ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin başvurusu üzerine ya da re'sen aşağıda belirtilen tedbir kararlarını verilebileceği düzenlenmiştir: (K. m. 3, Yön.m.6) .Mağdurun gerçek anlamda korunması için mülki amir, bu tedbirlerden birine veya birkaçına karar verebilir . Bu tedbirler, sınırlı sayıda belirtilmemiştir ⁴⁸.

a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması tedbiri : Bu tedbir kararı verilen kişilerin, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlerde; barınma yerlerinin yetersiz

⁴⁸ SAĞIROĞLU, Mehmet Şerif, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul 2013, s.74.

kaldığı hâllerde ise mülki amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde güvenli nakli sağlanıncaya kadar geçici olarak barındırılması düzenlenmiştir (Yön.m.7/I). Korunan kişi varsa beraberindeki çocukları ile birlikte Şönim tarafından Bakanlığa bağlı veya Bakanlığın denetimi altında bulunan barınma yerlerine güvenli nakli sağlanıncaya kadar, bedeli ödenerek ve geçici barınmanın sağlandığı yer kolluğu tarafından kişinin güvenliği sağlanarak sosyal tesis, yurt ve benzeri yerlerde geçici olarak barındırılacağı, barınma ve iâşe giderlerinin, Şönim tarafından ödeneceği, korunan kişinin yerleştirildiği yere ilişkin bilginin Şönim'e bildirilince, Şönim kişinin talebini de dikkate alarak uygun ilk kabul birimi veya konukevi hizmeti verilecek yeri belirleyeceği ve korunan kişinin buraya yerleştirilmesini sağlayacağı düzenlenmiştir (Yön.m.7/II).

Korunan kişi ve beraberindeki çocukların hayati tehlikesinin bulunması halinde konukevi, ilk kabul birimi veya diğer tesislere güvenli bir şekilde yerleştirilmesine kollukça refakat edileceği, Şönim tarafından il içi ve il dışı nakillerde ulaşım için araç tahsis edileceği ve ulaşım giderleri ile korunan kişinin zorunlu giderlerinin karşılanacağı belirtilmiştir (Yön.m.7/III). Barınma yeri sağlanması tedbirinin kolluk amirince uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hallerde ise, kolluk tarafından kişi Şönim'e ivedilikle ulaştırılmazsa barınma ve iâşe giderleri, Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici barınma imkânı sağlanacaktır (Yön.m.7/IV).

Mülki amirin veya kolluk amirinin kararı ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait barınma yerlerine getirilen şiddet mağduru, başka herhangi bir karar veya onay aranmaksızın barınma yerine derhal kabul edilir (Yön.m.7/V).

Re'sen hakkında barınma yeri sağlanması tedbirine karar verilen kişinin barınma yerinde kalmak istemezse aydınlatılmış rızası alınarak kalmak istediği yere Şönim tarafından ulaştırılacağı, kişinin hayati tehlikesinin bulunması halinde kolluk refakati talep edebileceği hüküm altına alınmıştır. (Yön.m.7VI). "Hayati tehlike "den, bir kimsenin ölümle sonuçlanabilecek bir şiddet olayına maruz kalması ya da kalma ihtimalinin bulunması hali (Yön.m.3f), " aydınlatılmış rızadan " ise, korunan kişinin kendisi hakkında verilebilecek tedbir kararının sebepleri,

aşamaları ve sonuçları hakkında açıklama yapılarak anlayabileceği bir biçimde bilgilendirilmesi ve özgür iradesi ile bu hususların tamamını anlayıp kabul ettiğine dair yazılı beyanı (Yön.m.3a) anlaşılmalıdır.

Şiddet gören kadının konukevine⁴⁹ kabul edilmesinin şartları, Kadın konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik m.12 'de düzenlenmiştir. Bu hükme göre mülki amir veya aile mahkemesi hâkimi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin kararı üzerine Şönim tarafından ilk kabul birimine veya konukevine kadın kabul edilir. Konukevi, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik veya sözlü istismara veya şiddete uğrayanların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde şiddet mağdurlarının varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılan yatılı sosyal hizmet kuruluşudur (Yön.m.3i).

Şiddet gören kadın, Şönim'e yazılı talepte bulunduğu barınma ihtiyacının olup olmadığı değerlendirileceği, böyle bir ihtiyacın olması durumunda, ilk kabul birimine gönderileceği, eğer şiddet gören kadının eksik belgeleri varsa daha sonra, tamamlanmak üzere konukevine gönderileceği belirtilmiştir. Konukevi hizmetlerinden yararlananların kapsamına, şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları girmektedir (Konukevi Yön. m.13)⁵⁰.

⁴⁹ Şiddet mağdurunun korunması için sığınma evleri önemli rol oynamıştır. bkz. BEŞPINAR, A. İnci, Sığınma Evleri ve Sığınma Evlerine Giden Süreç, Namus Cinayetleri /Töre Değil Ataerki, İstanbul 2010, s.35 vd.

⁵⁰ "Ancak bu hüküm gereği, şu kişiler için farklı düzenleme getirilmiştir:

- a) Onsekiz yaşından küçük şiddet mağduru çocuklar, sosyal çalışmacı ile çocuk gelişimci tarafından uygun görüldüğü takdirde il müdürlüğü tarafından uygun bir sosyal hizmet kuruluşuna yerleştirilerek yerleştirme işlemi Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir.
- b) Onsekiz yaşından küçük kız çocukları, anneleri ile birlikte konukevi hizmetinden yararlanabilirler.
- c) Oniki yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınlar ile engelli çocuğu bulunan kadınlar ise, can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve gerekli olduğuna dair sosyal inceleme raporuna istinaden, Şönim tarafından uygun görülmesi halinde, kira ve işe-si karşılanmak üzere bağımsız bir ev kiralanmak suretiyle barındırılması yoluna gidilir. Kiralanacak evlerde 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan belgeler aranır. Kiralanacak konutlara ilişkin kira, depozit ve diğer cari giderler konukevi bütçesinin ilgili kalemlerinden ödenir. Kadınlar ve beraberindeki çocuklar konukevi hizmetlerinden bu evde yararlandırılır. Evlerin, konukevine yakın çevreden, tercihen mobilyalı ve her bir kişi için en az yirmi metrekaare yaşam alanı olmasına, bulunduğu ilin rayiç fiyatları üzerinden

Kadın konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik m.4 hükmünde konukevinin çalışma esasları ve temel ilkeleri düzenlenmiştir.

- a) İnsan haklarına dayalı, insan onuruna yaraşır, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve sosyal devlet ilkesine uygunluğun esas alınacağı,
- b) Kişiyi saygı ve yararlı olma ilkelerinin temel olacağı,
- c) Yapılan çalışmalarda kadın odaklı yaklaşımın temel olacağı,
- ç) Konukevinde yapılacak işlemlerde kadının beyanının esas alınıp, delil göstermek zorunda bırakılmayacağı,
- d) Konukevinde çalışanların, kadını korumak gerekçesiyle bu Yönetmelikle belirlenen kurallar dışında kadının temel hak ve özgürlüklerine yönelik herhangi bir sınırlandırma getiremeyeceği, kadın adına karar alamayacağı,
- e) Kadınlar hakkında yapılacak işlemlerde kadınların bilgilendirileceği, konukevinde kalan kadınlar aldıkları kararlardan ve kararların olumlu veya olumsuz sonuçlarından kendileri sorumlu olacağı,
- f) Kadınların ekonomik, sosyal ve psikolojik açıdan güçlendirilmesi,

---

kiralınmasına özen gösterilir. Konukevi bulunmayan ilçelerde de ihtiyaca göre bu bent kapsamında düzenlenen ev kiralınması yoluna gidilebilir.

- ç) İlk kabul biriminde psikiyatrik desteğe ihtiyacı olduğu gözlemlenen kadınlar hakkında psikiyatri uzmanından alınacak "toplumda yaşanan yerde kalabileceğine dair rapor" doğrultusunda konukevine kabulleri yapılır.
- d) Bulaşıcı veya sürekli tıbbi tedaviyi gerektiren ağır hastalığı olduğu tespit edilen kadınların tedaviyi kabul etmeleri durumunda ilgili mevzuatları çerçevesinde tedavileri sağlanır. Tedaviyi kabul etmemeleri durumunda, 29 uncu maddenin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince işlem yapılır.
- e) Altmış yaşından büyük şiddet görmüş kadınlar ile akıl ve ruh sağlığının bozuk olduğu gözlemlenen veya zihinsel engelli kadınlar uygun sosyal hizmet kuruluşuna yerleştirilerek yerleştirme işlemi Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir.
- f) Alkol ve madde bağımlıları, tedaviye başlamaları ve devam etmeleri koşulu ile konukevine kabul edilirler.
- g) Rehabilitasyon ve güçlendirme sürecinde farklı hizmet modellerine ihtiyaç duyan kadınlar, Bakanlıkça bu hizmet için kurulacak ve içinde hizmete uygun eğitim almış personelin istihdam edileceği ihtisaslaşmış konukevlerine yerleştirilirler.
- ğ) Öz bakımlarını kendi başlarına yapamayan kadınlar ilgili kuruluşlara yerleştirilir.
- h) Bedensel ve zihinsel engelli kadınlar hakkında ilgili kamu kurum ve kuruluşları veya sivil toplum kuruluşlarından destek alınır.
- ı) Herhangi bir suç nedeniyle adli mercilerce haklarında arama, tutuklama, zorla getirme kararı verildiği veya yakalama emri düzenlediği anlaşılan kadınlar derhal kolluk birimlerine bildirilir ve haklarında genel hükümler çerçevesinde işlem yapılır".

- g) Şiddetsiz yaşam hakkının korunması anlayışıyla faaliyet gösterileceği,
- ğ) Çalışanlar tarafından, kadınlara şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişi ile ilgili herhangi bir uzlaşma teklif edilemeyeceği ve arabuluculuk yapılamayacağı,
- h) Kanuni hükümler saklı kalmak kaydıyla, konukevinin adresi, telefon numarası, kadınların, çocukların ve konukevi çalışanlarının kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı ve bütün ilgililer bu gizliliğin korunmasından sorumlu olduğu,
- ı) Konukevindeki faaliyetlere katılmanın gönüllülük esasına dayandığı,
- i) Hizmetlerin yürütülmesinde, kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, yerel yönetimler, vakıf, dernek ve diğer sivil toplum kuruluşları, gönüllü gerçek ve tüzel kişiler ile özel sektörün desteğinin alınacağı ilkelerine göre konukevleri çalışacaktır.

b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması tedbiri : Korunan kişi hakkında geçici maddi yardım yapılacağı K. m.17 hükmünde düzenlenmiştir. Mülki amir diğer kanunlar kapsamındaki yardımlar yanında mağdura ekonomik yardım yapma kararını verebilir⁵¹. Bu hükme göre onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılacağı, korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, eklenen her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılacağı, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemeyeceği, korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu tutarların yüzde elli oranında azaltılarak uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu ödemelerin, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanacağı, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödemelerin tahsil edileceği, bu şekilde tahsil edilemeyenler için ise 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından

⁵¹ SAĞIROĞLU, s.78.

takip ve tahsil edileceği düzenlenmiştir. Korunan kişi, gerçeğe aykırı beyanda bulunmuşsa, yapılan yardımlar, bu kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilecektir.

Geçici maddi yardım yapılması konusundaki tedbir kararı, ilgiliye tefhim veya tebliğ edilmesi ve yerine getirilmek üzere Şönim'e gönderilmesi gerekir (Yön.m.8/II).

Geçici maddi yardım, korunan kişinin kimlik numarası ve banka hesap numarası beyanına istinaden, kararın Şönim'e tebliğ edilmesini müteakiben hazırlanan bordro ile ödeneceği, Bordronun, her ayın onbeşinde ve otuzunda düzenlenerek tahakkuk eden meblağ ilgililerin banka hesabına yatırılacağı, aynı tedbir kararında birden fazla kişi hakkında geçici maddi yardım yapılmasına dair karar verilmesi halinde bu kişiler aynı bordroda gösterileceği ve ödemeler aynı banka hesap numarasına yapılacağı, ödeme evrakına karar örneği ekleneceği, geçici maddi yardıma dair ödemelere kararın geçerliliği süresince devam edileceği, geçici maddi yardım yapılmasının kaldırılmasına ya da değiştirilmesine karar verilmesi halinde kararın geçerli olduğu gün üzerinden hesaplanarak ödeme yapılacağı, korunan kişiye elden ödeme yapılmayacağı düzenlenmiştir (Yön.m.8 /IV).

Geçici maddi yardımlar için yapılan ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanacaktır, bu ödemelerin geri alımı ise Yön.m.42 .nci maddede belirtilen esaslara göre yapılacaktır (Yön.m.8/V).Diğer Kanunlara göre yapılan yardımlar, geçici maddi yardım yapılması tedbirine karar verilmesine engel olmamaktadır (Yön.m.8/VI).Bu madde kapsamında yapılan ödemeler, gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden istisna olduğu kabul edilmiştir (Yön.m.8/VII).

c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi tedbiri : Bu tedbirde, korunan kişiye, kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu değerlendirilerek, hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmayı da kapsayacak şekilde iş bulma ve benzeri konularda gelişmesi ve uyum sağlaması, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi

ve becerileri kazandırmak ve psikolojik destek sağlamak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerekli hizmetler verilmesi amaçlanmıştır (Yön.m.9/I).Korunan kişinin hukuki rehberliğe ihtiyacı olması halinde K.m.48 ile düzenlenen davalara müdahil olmayı da içeren gerekli destek ve danışmanlık hizmeti verilecektir (Yön.m.9/II). Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde koordinasyon sağlama görevi Şönim'e aittir (Yön.m.9/III).

ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya re'sen geçici koruma altına alınması tedbiri : Bu tedbirde, mülkî amir veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri, olayın niteliği, şikâyet ve ihbar göz önünde bulundurularak şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması halinde ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına almaktadır (Yön.m.10/I). Geçici koruma altına alınma tedbir kararının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri, bulunduğu veya tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk, görevli ve yetkilidir. Korunan kişi acil durumlarda hemen, diğer hallerde ise yirmidört saat öncesinden gideceği yere ilişkin olarak görevli ve yetkili kolluğa bilgi vermelidir. Bu durumda korunan kişinin gideceği yerdeki kolluk gecikmeksizin haberdar edilir ve tedbir kararı uygulanmaya devam edilir (Yön.m.10/II).

Korunan kişinin ne şekilde koruma altına alınacağı, şiddet mağduruna yönelik muhtemel tehdit ve risk göz önüne alınarak şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın durumunun değerlendirilmesi suretiyle 11/11/2008 tarihli ve 27051 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte yer alan fiziki koruma tedbirleri hâkim veya mülki amir tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk tarafından belirleneceği düzenlenmiştir (Yön.m.10/III).

Korunan kişiye, geçici koruma kararının kapsam ve içeriği, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığı halinde arayabileceği telefon numaraları, kolluğun sorumlulukları, hangi durumlarda kolluğa bilgi vermesi gerektiği, hangi kolluk biriminin geçici koruma hizmetinden sorumlu olduğu ve benzeri hususlar, kolluk tarafından açıklanarak tutanağa geçirilmesi ve tebliğ edilmesi gerekir (Yön.m.10/IV).

d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması tedbiridir : Bu tedbirde, çocuk sahibi olan korunan kişinin çalışmaması halinde, çalışma yaşamına katılımını desteklemek için dört ay, çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kreş imkânı sağlanması amaçlanmıştır (Yön.m.11/I). Korunan kişi, çocuğun kamuya ait veya özel kreşe kaydedildiğine veya kreşe devam ettiğine dair belge ile aylık kreş bedelini gösterir belgeyi Müdürlüğe ibraz etmesi gereklidir (Yön.m.11/II). Kreş bedelinin birinci fıkrada belirtilen tutardan az olması halinde belgedeki tutar, fazla olması halinde ise birinci fıkrada belirtilen tutar ödenmesi ve bu ödemelerin, Müdürlük tarafından kreşe yapılması gerekir (Yön.m.11/III). Kreş imkânı sağlanmasına dair tedbirin suiistimali halinde ödenen meblağ korunan kişiden tahsil edilecektir (Yön.m.11/IV).

2. Hakim Tarafından Verilecek Tedbir Kararları

Hakim tarafından verilecek tedbir kararları koruyucu ve önleyici tedbir kararları olarak iki çeşittir. Koruyucu tedbir kararları K.m.4 ve Yön.m.12 hükümlerinde, önleyici tedbir kararları K.5, Yön.m.17 hükümlerinde düzenlenmiştir. Şiddete uğramış veya uğrama tehlikesi olan kişi için koruyucu tedbir kararı verilmesi için bir delil araştırması gerekli değilken, önleyici tedbir kararında delillerin varlığı gereklidir. Önleyici tedbir kararları kişi hak ve özgürlükleriyle ilgili olduğundan önemli sınırlamalar yarattığından ve kötüye kullanılmaya müsait olduğundan delillerin mevcut olması zorunludur⁵².

a. Koruyucu Tedbir Kararları

Hâkim, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine veya resen, şiddetin uygu-

⁵² SAĞIROĞLU, s.93.

landığı hususunda delil veya belge aranmaksızın aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya olayın özelliğine göre mülki amir tarafından alınabilecek aşağıda belirtilen tedbirler de dâhil olmak üzere, uygun görülecek benzer tedbirlere karar verebilir:

a) İş yerinin değiştirilmesi tedbiri :Bu tedbirde, hâkim, korunan kişinin tabî olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre, talebinin bulunması halinde veya onayı alınmak suretiyle işyerinin bulunduğu il içinde ya da il dışında değiştirilmesine karar vermektedir (Yön.m.13/I). İşyerinin değiştirilmesiyle ilgili tedbir kararı, korunan kişinin iş yerine tebliğ edilmelidir ve bu karar, yetkili kurum veya kişi tarafından yerine getirilmelidir, kararın kaldırılması halinde de kaldırılması kararı, işyerine tebliğ edilmelidir (Yön.m.13/II).

b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi tedbiri : Bu tedbirde hâkim, korunan kişinin talebi üzerine kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı bir yerleşim yeri belirlemektedir (Yön.m.14/I). Tedbir kararı verilen kişi, nüfus müdürlüğüne başvurunca adresle ilgili işlemlerini yerine getirmelidir (Yön.m.14/II) . Bu tedbir, kişinin evli olması ve eşyle aynı yerleşim yerinde bulunması durumunda uygulanabilen bir tedbirdir.

c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması tedbiri : Bu tedbirde Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne, aile konutu şerhi konulması kararı verilmektedir (Yön.m.15/I).Bu karar, ivedilikle yerine getirilmesi için ilgili tapu sicil müdürlüğüne gönderilmelidir (Yön.m.15/II).

Aile konutu şerhi konulması ile kanun koyucu aile konutu olarak özgülenen taşınmazın maliki olmayan diğer eşi de korumuştur, böylece bu eş aile konutuyla ilgili hukuki işlem yapacak olan üçüncü kişilerin iyiniyet iddialarını önceden önlemiş olacaktır⁵³.

ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağıın anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak

⁵³ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.122.

27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununa göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi tedbirleri : Bu tedbirde, hâkim, korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılmaması hâlinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre bu kararı vermektedir (Yön.m.16/I). İçişleri Bakanlığınca gereği yerine getirilmek üzere hâkim tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bu karar gönderilmektedir (Yön.m.16/II). Cumhuriyet başsavcılığınca bu karar, İçişleri Bakanlığınca ivedilikle gönderilince, karar üzerine yapılan işlemin sonucu, İçişleri Bakanlığı tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bildirilecektir (Yön.m.16/III) .

Bu tedbirin uygulanması için korunan kişi bakımından hayati tehlikenin bulunması ve diğer tedbirlerin yeterli olmaması gereklidir. Bu şartlar varsa Tanık Koruma Kanunu'nun kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesiyle ilgili hükümler uygulanacaktır⁵⁴.

b. Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları

Hakimin vereceği önleyici nitelikteki tedbir kararları, K. m.5 ve Yön. m.17 hükmünde on bir tedbir olarak **düzenlenmiştir**.

(1) Hâkim tarafından şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebilir:

a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük **düşürmeyi** içeren söz ve davranışlarda bulunmama tedbiri (Yön.m.18): Bu tedbirde hakim, bu şiddet uygulayan kişinin şiddet mağduruna yönelik yaptığı şiddet hareketlerini tekrarlamamasını amaçlamaktadır.

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi tedbiri (Yön.m.19): Bu tedbirde hâkim, şiddet uygulayanın, korunan kişiyle birlikte oturdukları müşterek konuttan uzaklaştırılarak, konutun korunan kişiye tahsis edilmesine ilişkin karar vermektedir (Yön.m.19/I). Ayrıca mülki amir ya da hâkim, talep edilmesi hâlinde korunan kişi-

⁵⁴ SAĞIROĞLU, s.90.

ye, şiddet uygulayana ya da bu kişilerin yakınlarına ait kişisel eşya ve belgelerin kolluk marifetiyle kendilerine teslim edilmesine karar verebilir. Teslim edilecek kişisel eşya ve belgeler, tedbir kararında gösterilir (Yön.m.19/II). Bu tedbirin uygulanması, şiddet uygulayanın uzaklaştırıldığı konutun kira, elektrik, su, telefon, doğalgaz ve benzeri giderlerini karşılamaya devam etmesine engel değildir. Hâkim şiddet uygulayanın, koruma kararı süresince aile konutunun kira sözleşmesini feshetmemesine, kamu konutu tahsisinin kaldırılması yönünde talepte bulunmamasına ve bu tür yükümlülüklerinin devamı ile uygun göreceği diğer tedbirlere de karar verebilir (Yön.m.19/III). Hakim, kira sözleşmesine ilişkin tedbir kararı verince kiralayana, kamu konutu tahsisinin kaldırılmamasına yönelik tedbir kararını ise ilgili kamu kurumuna bildirir (Yön.m.19/IV).

c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması tedbiri(Yön.m.20): Bu tedbirin amacı, şiddet uygulayan kişinin şiddet mağdurunun yaşam alanına girerek güvenliğini tehdit etmesini önlemektir.

ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde kurulması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması tedbiri (Yön.m.21)

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması tedbiri (Yön.m.22)

e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi tedbiri (Yön.m.23)

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi tedbiri (Yön.m.24):Bu tedbirde, şiddet mağdurunun korunması amacıyla, şiddet uygulayanın görsel, işitsel, yazılı, internet ve benzeri iletişim araçlarıyla ya da sair surette korunan kişiyi rahatsız etmemesine yönelik karar verilmektedir .

g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi tedbiri (Yön.m.25): Bu tedbirde, şiddet mağdurunun korunması amacıyla şiddet uygulayana ait silâhların kolluğa teslimine ve tedbir süresinin sonuna kadar emanet etmesine karar verilmektedir.

ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi tedbirini (Yön. m.26): Bu tedbirde, şiddet uygulayanın, silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesine yönelik karar verilmektedir (Yön.m.26/I). Silahı teslim alan kurum amirinin, karar süresinin sonuna veya tedbirin değiştirildiğine ya da kaldırıldığına dair yeni bir karar verilmedikçe birinci fıkra hükümlerine göre verilen tedbir kararını uygulamaya devam edeceği ve silahı hiçbir şekilde iade etmeyeceği düzenlenmiştir (Yön.m.26/II). Silahın teslim alınması ve iadesi işlemleri kurum amiri, şiddet uygulayan ve bir tanık arasında imzalanan tutanak ile yerine getirilir (Yön.m.26/III).

h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması tedbirini (Yön.m.27): Bu tedbirin amacı, şiddet uygulayanın, korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanmasıdır (Yön.m.27/I). Böylece kişinin, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasının sağlanması ve sonuçları ile tedbirin kişi üzerindeki etkileri değerlendirilerek Şönim tarafından ilgili kurum veya kuruluş ile koordinasyon içerisinde takip edilerek yerine getirilecektir. Şönim olayın özelliğine göre bu kararın yerine getirilmesi sırasında kolluktan yardım da isteyebilir (Yön.27/II). Tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde bu durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve Şönim'e bildirileceği düzenlenmiştir (Yön.m.27/III). Bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderler, K.m.44 /III 'deki usul ve esaslara göre karşılanacaktır (Yön.m.27/IV).

ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması tedbirini (Yön.m.28):Bu tedbirle, şiddet uygulayanın, şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla, sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurması ve tedavisinin sağlanmaktadır (Yön.m.28/I). Şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin

sağlanmasına karar verilmesi halinde, illerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezine başvurulması zorunluluğu getirilmiştir (Yön.m.28/II). Şiddet uygulayan, illerde il halk sağlığı müdürlüğü varsa ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde toplum sağlığı merkezi tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edilmektedir, tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işlemin sonucu bu birimler tarafından Şönim'e bildirilmektedir (Yön.m.28/III). Bu kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum, tutanakla belirlenip ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve Şönim'e bildirilecektir (Yön.m.28/IV). Bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderler, K. 44/III'deki usul ve esaslara göre karşılanacaktır (Yön.m.28/V). 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar verilmesi mümkündür (Yön.m.17/II). Çocuk Koruma Kanunu'ndaki tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir⁵⁵. Velayet, çocuğun menfaatlerinin⁵⁶ korunmasına hizmet eden bir kurum olup velayetin düzenlenmesinde çocuğun güvenliği esas alınmaktadır. Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi ise hâkim, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına⁵⁷ hükmedebilir. Tedbir nafakasının tahsiline ilişkin hususlar, K.m. 43'deki usul ve esaslara göre yerine getirilecektir (Yön.m.17/III).

3. Kolluk Amiri Tarafından Alınabilecek Tedbirler

Kolluk amiri, Yön.m.29 hükmünde düzenlenen tedbirleri alabilir. Mülkî amirin alabileceği barınma yeri sağlanmasına ve geçici kuru-

⁵⁵ SAĞIROĞLU, s.95.

⁵⁶ GRASSİNGER, Gülçin Elçin, Türk Medeni Kanunu 'nda Yer Alan Velayet Hükmüleri Kapsamında Küçüğün Kişivarlığının Korunması İçin Alınacak Tedbirler, İstanbul 2009, s.59.

⁵⁷ Boşanma veya ayrılık davası açılmasından kararın kesinleşmesine kadar geçen süre için eşlerden ödeme gücü olan ihtiyacı olan diğer tarafa bakım ve geçimi için tedbir nafakası ödemekle yükümlüdür. CEYLAN, Ebru, Türk ve İsviçre Hukukunda Boşanmanın Hukuki Sonuçları, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, Doktora Tezi, İstanbul Ocak 2006, s.35 vd.

ma altına alınmasına ilişkin tedbirler, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince de alınabilir. Kolluk amiri, evrakı en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunmalıdır. Mülkî amiri, kırk sekiz saat içinde onaylamazsa, tedbirler kendiliğinden kalkacaktır (Yön.m.29/I).

Gecikmesinde sakınca bulunan hal, kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması halidir (Yön.m.3c). Kolluk amiri, Kanun'un m.18, m. 19, m. 20 ve m.22 hükümlerindeki ve hâkim tarafından karar altına alınabilecek önleyici tedbirleri, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amiri, evrakı en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunmalıdır, hakim, yirmi dört saat içinde onaylamazsa, tedbirler kendiliğinden kalkacaktır (Yön.m.29/II). Tatil günleri sürenin hesabına dâhildir. Sürenin bitimi resmi tatil veya hafta sonuna rastlarsa, süre takip eden ilk iş günü sona ermektedir (Yön.m.29/III).

*6284 sayılı Kanun'un önleyici kolluğu harekete geçiren risk değerlendirilmesi ve risk yönetimi konularında yasal düzenlemeleri yapmamasının kanımızca da haklı olarak bu Kanun'un önlemeye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını keyfiliğe açık hale getirdiği ileri sürülmektedir*⁵⁸.

4.Tedbir Kararların ın Verilmesi Şartları

Tedbir kararının verilmesi şartları, tebliği usulü ve gizlilik ilkesi K.m.8 hükmünde düzenlenmiştir. Bu madde gereği, tedbir talebinde bulunanların şiddet uygulayan ile şiddet mağdurunu barıştırma, uzlaştırma çabaları içine girmemesi gereklidir. İstanbul Sözleşmesinde de m.48 hükmü gereği bu süreçler yasaklanmıştır⁵⁹.

⁵⁸ YENİSEY, Feridun, Uluslararası Sözleşmede Kadına Yönelik Şiddet Riskinin Değerlendirilmesi ve Türk Hukuku, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s. 10.

⁵⁹ NUHOĞLU, s.72. İstanbul Sözleşmesi m.48 hükmü şöyledir: "Zorunlu Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Usulleri veya Hükümlerin Yasaklanması" m.48 hükmü şöyle-

Tedbir kararı, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir. Böylece ilgili makamlar re'sen hareket edebileceği gibi talep üzerine de tedbir kararı verebilir. Tedbir kararları, en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluk biriminden talep edilebilir (K.m.8/I, Yön.m.30/I).

Tedbir kararı, ilk defasında en çok altı ay için verilebileceği, ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde, re'sen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına veya aynen devam etmesine karar verilebilir (K.m.8/II, Yön.m.30/II).

Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmamaktadır. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilmesi gereken bir karardır, bu kararın verilmesinin, bu Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemeyeceği düzenlenmiştir (K.m.8/III, Yön.m.30/III).

Tedbir kararı, mağdurun tek taraflı iddiası üzerine şiddet uygulayan dinlenmeden ve delil toplanmadan verilebildiğinden ve tedbir kararına aykırılık halinde zorlama hapsi verilebileceği mümkün olduğundan 6284 sayılı Kanun'un hukuk devleti ilkesini ve masumiyet karinesini ihlal etmeye müsait olduğu ileri sürülmüştür⁶⁰. Bu Kanun'un içinde usul hükümleri de olduğundan bu konuda genel kanunlar olan Ceza Muhakemesi Kanunu veya Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin gözetilmeyeceği düşünülse de zorlama hapsine karşı itiraz hakkının tanınması gereklidir⁶¹. *Kanımızca kişiye itiraz hakkı tanınmalıdır, zira aksi takdirde itiraz imkanının olmaması veya bir denetim mekanizmasının olmaması nedeniyle kişinin yasaya aykırı olarak özgürlüğü kısıtlanabilir.*

---

dir: "1. Taraflar, para cezası talep edilmesi durumunda failin mağdura karşı mali yükümlülüğünü yerine getirme kapasitesinin dikkate alınmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. 2. Taraflar para cezası talep edilmesi durumunda failin mağdura karşı mali yükümlülüğünü yerine getirme kapasitesinin dikkate alınmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır " .

⁶⁰ UĞUR, 6284 Sayılı Kanun, s.352; UĞUR, Hüsamettin, Aile Bireyleri ve Kadının Şiddete Karşı Korunması, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.118.

⁶¹ UĞUR, şiddet, s.121.

Önleyici tedbir kararının verilmesinde kesin delil aranmasa da en azından mağdura yönelik Kanun 'da düzenlenen şiddet tarzındaki davranışlarda bulunma şüphesi aranmalıdır.

Tedbir kararı, korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Tedbir talebinin reddine ilişkin karar ise sadece korunan kişiye tebliğ edilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk birimi tarafından verilen tedbir kararı şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edilir (K.m.8/IV, Yön.m.31/I, II).

Tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde, tedbir kararına aykırılık hâlinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsinin uygulanacağı ihtar yapılır (K.m.8/V). Böylece kişi, hakkında verilen karar ve sonuçları hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Şiddet uygulayan kişi kendisi hakkında verilen tedbir kararına aykırı hareket ederse fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulacaktır. Tedbir kararının gereklerine her aykırı davranışında iplal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadar olacaktır. ancak zorlama hapsinin süresi altı ayı geçemeyeceği düzenlenmiştir. Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir ve Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir (K.m.13) .

Korunan kişiyle ilgili işlemlerde gizlilik ilkesi esas alınmıştır (K.m.8/VI, Yön.m.32). Bu nedenle gerekli durumlarda, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgiler, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulması kabul edilmiştir. Tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilecektir. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanacağı düzenlenmiştir (K.m.8/VI, Yön.m.32/I).

Talep hâlinde ilgililere kişisel eşya ve belgelerinin kolluk marifetiyle teslimi sağlanır (K.m.8 /VII).

Hakim veya mülki amir tarafından re'sen veya korunan kişi Müdürlük, Şönim veya kolluk görevlilerin yaptığı talip üzerine şiddet

veya şiddet uygulama tehlikesinin ortadan kalktığıının anlaşılması üzerine kararı veren merci tedbirlerin kaldırılmasına karar verebilir. Tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmesi halinde korunan kişiye de tebliğ edilir (Yön.m.30/IV). Tedbir kararını mülki amir veya hakim onaylamazsa ortadan kalkınca, bu karar korunan kişiye de tebliğ edilir ve ilgili kolluğa da bildirilir (Yön.m.31/III).

4. Tedbir Kararlarına İtiraz

6284 sayılı Kanun'da koruyucu veya önleyici tedbir ayırımı yapılmamadan tedbir kararlarına karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebileceği belirtilmiştir (K.m.9). Tedbir kararları, mülki amirin verdiği ve hakim tarafından verilen kararlar olarak ikiye ayrılarak düzenlenmiştir.

a. Mülki Amirin Verdiği Kararlara İtiraz

Mülki amirin verdiği koruyucu tedbir kararına karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde aile mahkemesine itiraz etme hakkı tanınmıştır. Aile mahkemesinin bulunmaması halinde m.34/II yer alan usule göre işlem yapılacaktır.(Yön.m.33/I).

Tedbir kararının kaldırılmasına veya uygun görülecek başka bir tedbirle değiştirilmesine veya aynen devamına hakim karar verebilir (Yön.m.33/II). İtiraz hakkında duruşma yapmadan karar verilir, ancak gerekli durumlarda ilgilileri dinlenebilir. Hakim kararı bir hafta içinde vermelidir, itiraz üzerine verilen karar kesindir (Yön.m.33/III).

b. Hakim tarafından Verilen Tedbir Kararına İtiraz ve Zorlama Hapis Kararına İtiraz

Hâkim tarafından verilen koruyucu veya önleyici tedbir kararları ile tedbir kararlarına aykırılık dolayısıyla verilen zorlama hapsi kararlarına karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde aile mahkemesine itiraz etme hakkı tanınmıştır (Yön.m.34/I).

İtiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkeme-

si hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderileceği düzenlenmiştir (K.m.9/II, Yön.m.34/II). Tedbir kararlarına karşı yapılan itirazı inceleyecek merci, itiraz talebinin kabulüne veya reddine, kararının kaldırılmasına veya uygun görülecek başka bir tedbirle değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebilir (Yön.m.34/III). Bu kararlara itiraz hakkında hakim, duruşma yapılmaksızın karar verecektir, ancak, gerekli durumlarda ilgilileri dinleyebilir (Yön.m.34/IV) Asıl dava ile birlikte talep edilen tedbirler hakkında verilen kararlara karşı, esas davadan bağımsız olarak ikinci fıkrada yer alan usule göre itiraz edilebilir (Yön. m.34/V) . Hakim kararını bir hafta içinde verecektir ve itiraz üzerine verilen karar kesindir (K.m.9/III, Yön.m.34/VII).

5. Tedbir Kararlarının Bildirimi ve Uygulanması

Tedbir kararlarının bildirim ve uygulama şartları, K.m.10 hükmünde düzenlenmiştir. Bu hükme göre tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri araçlarla bildirilmelidir ve bu mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine derhâl bildirilmelidir (K.m.10/I-II). Böyle bir bildirim yapılması, şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetlerinin yerine getirilmesi, kurumlararası koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve Bakanlığın m.20 'de belirtilen davalara katılabilmesi için oldukça önemlidir.

Koruyucu tedbir kararı ile önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinde, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu veya tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkili kabul edilmiştir⁶².

Tedbir kararının, kolluk amirince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk birimleri tarafından kişi, Bakanlığın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılması gereklidir. Bunun mümkün olmaması hâlinde giderleri Bakanlık

⁶² SAĞIROĞLU, s.112.

bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberekindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanacaktır (K.m.10/IV). Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmemektedir (K.m.10/V).

Barınma yeri sağlanması tedbiri kararı verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir. Barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde, mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak korunan kişiler barındırılabilir (K.m.10/VI).

İşyerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararı, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirilecektir (K.m.10/VII).

VI. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 'daki Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ve Destek Hizmetleri

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığın, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanması için yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği şiddet önleme ve izleme merkezlerini kurması K.m.14 ve Yön.m.39 'da düzenlenmiştir. Bu merkezlerin çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasına göre yürüteceği, yeterli ve gerekli uzman personelin görev yapacağı ve tercihen kadın personelin istihdam edileceği merkezler olacağı düzenlenmiştir.

Bu merkezler, şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin şekilde uygulanması amacının gerçekleşmesi için, gerekse korunan kişilerin ve şiddet uygulayan kişilerin ihtiyacı olan destek hizmetlerini sağlayacaktır.

K.m.15/I hükmünde şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi amacına yönelik bu merkezlerin sunacağı altı adet destek hizmeti şu konulardadır:

- a) Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak.

- b) Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek.
- c) Gerekli hâllerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak.
- ç) Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılmasına yönelik bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak ve uygulamak.
- d) Bakanlık bünyesinde kurulan çağrı merkezinin bu Kanunun amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan müracaatların izlenmesini sağlamak.
- e) Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılması için çalışan ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak.

Korunan kişilerle ilgili olarak verilecek yedi adet destek hizmeti şu konulardadır (K.m.15/II):

- a) Kişiye hakları, destek alabilecekleri kurumlar, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek ve meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak.
- b) Verilen tedbir kararıyla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesine yönelik önerilerde bulunmak ve yardımlar yapmak.
- c) Tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek.
- ç) Psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde yardım ve danışmanlık yapmak.
- d) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.
- e) İlgili merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak.
- f) 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek sağlanması konusunda gerekli rehberliği yapmak.

Şiddet uygulayanla ilgili verilecek üç adet destek hizmeti şu konulardadır:

- a) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.
- b) İlgili makam veya merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak.
- c) Teşvik edici, aydınlatıcı ve yol gösterici mahiyette olmak üzere kişinin;
  - 1) Öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına,
  - 2) Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına,
  - 3) Meslek edindirme kurslarına katılmasına,yönelik faaliyetlerde bulunmak.

Ayrıca şiddet mağduru ile şiddet uygulayana yönelik hizmetler, zorunlu hâller dışında farklı birimlerde sunulacağı K.m.15/IV hükmünde düzenlenmiştir.

SONUÇ

Bir insan hakkı ihlali olan aile iç şiddet ve kadına yönelik şiddet nedeniyle toplum büyük zarar görmektedir. Aile bireyleri, ailedeki şiddet nedeniyle eğitim ve çalışma imkânlarından yoksun kalmaktadır, sakatlanma veya ölüm olayları yaşamaktadır. Şiddet nedeniyle yapılan zorla evlilikler, namus cinayetleri gibi feodal uygulamalar, toplumun kanayan yarasıdır. Şiddetin ciddi sonuçlarının önlenmesi ve meydana geldiğinde iyileştirilmesi yönünde tedbirlerin alınması toplumumuzun önemli bir ihtiyacıdır.

Son yıllarda tırmanan aile içi şiddet olayları kanımızca, sadece aile içindeki bir sorun değil bütün toplumun önemli bir sorunudur . Aile içi şiddetin ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla son yıllarda ülkemizde önemli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ancak yasal düzenlemelerin varlığı, toplumun bilinçlenmesi ve aydınlatılması için yeterli değildir, ayrıca insan haklarını ciddi ihlal eden şiddet davranışlarının sonucunda ortaya çıkan ağır zararlar konusunda bilgilendirici ve eğitici faaliyetlerin mutlaka yapılması zorunludur.

Demokratik bir ailede özellikle aile üyeleri arasında birbirine saygının, güvenin ve sevginin egemen olduğu bir ailede, aile içi şiddetin görülme olasılığı enderdir. Şiddetin ortaya çıktığı aile yapısı da ciddi olarak incelenmesi gereken bir konudur. Ülkemizde özel ihtisas mahkemesi olan Aile mahkemeleri, ailede görülen şiddetle ilgili hukuki sorunların çözümünde önemli bir role sahiptir.

Aile içi şiddetin ve kadına karşı şiddetin önlenmesi için toplumumuzda şiddeti suç sayan politikaların geliştirilmesi, bütün kurumların bu konuda işbirliği içinde mücadele etmesi, eğitilmiş personelin istihdam edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için güvenli ortamların oluşturulması, yoksulluk ve eğitimsizlikle mücadele edilmesi gerekmektedir.

6284 Sayılı Kanun ile şiddetle mücadelede ve şiddetin önlenmesinde önemli adımlar atılmıştır. Özellikle İstanbul Sözleşmesinde yer alan koruyucu ve önleyici tedbirlere ilişkin talepler ve etkin yaptırım uygulamasının yeni yasada ifadesini bulmuştur. Şiddete uğrayan ve şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişilerin kapsamı genişletilmiştir. Kanun'un uygulamasında Anayasa, uluslararası sözleşmeler ve özellikle İstanbul Sözleşmesi'nin esas alınacak olması, şiddet mağduruna temel insan haklarına ve kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun adil, etkili ve süratli destek ve hizmet verilmesi, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulacak olması ile şiddetle mücadeleyi kurumsal hale getirmesi, şiddet, aile içi şiddet ve ev içi şiddetin ayrıntılı tanımının yapılmış olması, koruyucu tedbirlere ilişkin kararların aile mahkemesi hakimince verilmesi yanında, mülki amire de bazı tedbirlerin alınması konusunda görev verilmesi ve gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda barınma yeri sağlanması ve rehberlik ve psikolojik rehberlik hizmetinin verilmesi için kolluk amirine de yetki

verilmiş olması, şiddet ve şiddet uygulama tehlikesinin varlığı durumunda herkesin bu durumu resmi makamlara ihbar edebilmesi, tedbir kararını ihlal eden hakkında fiili bir suç oluştursa da ihlal edilen tedbirin niteliğine göre hakimin üç günden on güne kadar zorlama hapsi verilmesi başlıca olumlu gelişmelerdir. Şiddet kapsamına girenlerin kapsamına şiddete uğrayan ve şiddete uğrama tehlikesi olan aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunun da alınması ve bütün şiddet türlerinde kanundaki tedbirlere başvurulmasının kabul edilmiş olması, şiddete karşı atılan önemli adımlardır. Özellikle yeni Kanunun uygulanması hayati tehlikesi olan şiddet mağdurlarının korunmasında önemli rol oynayacaktır .

Ancak 6284 sayılı Kanun 'un önleyici kolluğu harekete geçiren risk değerlendirmesi ve risk yönetimi konularında yasal düzenlemeleri yapmaması bu Kanun'un önlemeye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını keyfiliğe açık hale getirmektedir. Ayrıca şiddet uygulama tehlikesinin varlığını belirlemede açık, ani yakın tehlike gibi bir kritere yer vermemesi nedeniyle uygulamada Anayasa 'da teminat altına alınan hak ve özgürlüklerin ihlaline neden olabilecek ciddi sorunlar doğabilir.

KAYNAKLAR

- AKINTÜRK, Turgut / KARAMAN, Derya Ateş : Türk Medeni Hukuku İkinci Cilt, Aile Hukuku, Yenilenmiş Onbeşinci baskı, İstanbul 2013 .
- AY, Nilüfer : Kadına Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetle Mücadelede Hukuki Düzenlemeler, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Mesleki Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s. 79- 84.
- AYAN, Serkan : Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara 2004.
- BACAKSIZ, Pınar : 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının Korunması, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No.1 Ceza Hukuku, İstanbul Mayıs 2013, s. 13-37.
- BESPINAR, A. İnci : Sığınma Evleri ve Sığınma Evlerine Giden Süreç, Namus Cinayetleri / Töre Değil Ataerki, İstanbul 2010, s.35-74.

- CEYLAN, Ebru: Türk ve İsviçre Hukukunda Boşanmanın Hukuki Sonuçları, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, Doktora Tezi, İstanbul Ocak 2006 .
- CEYLAN, Ebru : Türk Hukukunda Aile Mahkemelerinin Yasal Çerçevesi ve Uygulama Sorunları, Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2010 Yıl :8, S. 96, s. 4265-4284.(atf şekli: CEYLAN, Aile Mahkemeleri)
- CEYLAN, Ebru : Türk Hukukunda Kadın Hakları El Kitabı, İstanbul Aydın Üniversitesi ve Küçükçekmece Belediyesi Kent Konseyinin katkılarıyla basılan, İstanbul 2011 (Yayın Danışma Kurulu : Dr. Mustafa Aydın, Şaban Gülbahar, Prof. Dr. Yadigar İzmirli, Editörler: Yrd.Doç.Dr. Ebru Ceylan, Semra Aydın Avşar) (Baskı hatası nedeni ile "T.C. Hukuku" ifadesi çıkmıştır.)
- DEMİRKIR ÜNLÜ, Müge: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddet, İstanbul 2012.
- DOĞAN, İzzet : Kadına Yönelik Şiddet, Uluslar arası Belgeler, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme, Legal Hukuk Dergisi, Mayıs 2009 Yıl : 7, S.77, s.1485-1496.
- DURAL, Mustafa /ÖĞÜZ, Tufan / GÜMÜŞ, Alper: Türk Özel Hukuku, C. III, Türk Özel Hukuku, C. III, Aile Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 7. baskı, İstanbul 2013.
- EMİROĞLU, Turgut : 6284 Sayılı Yasaya Genel Bakış, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s. 37-40.
- GENÇCAN, Ömer Uğur :Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin önlenmesine Dair Kanununun Amaç ve Kapsamı, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.89- 96.
- GRASSINGER, Gülçin Elçin : Türk Medeni Kanunu 'nda Yer Alan Velayet Hükümleri Kapsamında Küçüğün Kişivarlığının Korunması İçin Alınacak Tedbirler, İstanbul 2009.
- İNAL, Tamer : AİHM Nezdinde Kişisel Başvuru Hakkı, Yaşama Hakkının İhlali ve Aile İçi Şiddet, Namus Cinayetleri /Töre Değil Ataerki, İstanbul 2010, s.103-118.
- Kadın Hakları Mevzuatı, Yayına Hazırlayan : Av. Aydeniz Alisbah Tuskan, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013.
- KÜMBETOĞLU, Belkis : Namus cinayetleri : Töre Değil Ataerki, Namus Cinayetleri / Töre Değil Ataerki, İstanbul 2010, s.75-100.
- MERTOĞLU, Münevver : Aile İçinde Şiddet Uygulayan Erkeklerin Mağduriyeti, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.50-58.
- MOROĞLU, Nazan: Kadının İnsan Haklarına Yönelik Uluslararası Sözleşmeler, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Meslekiçi Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.27-39.(atf şekli : MOROĞLU, uluslararası sözleşmeler)

- MOROĞLU, Nazan : Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.20- 32.
- MOROĞLU, Nazan: Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl: 2012, Mart-Nisan S.99, s.357-380.
- NUHOĞLU, Ayşe : Aile Fertlerine Kötü Muamele Suçu (TCK.m.232/1), Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Mesleki Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.51-64.
- NUHOĞLU, Ayşe : Kadına Yönelik Şiddet, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.62-77.
- ÖNCÜ, Gülay Arslan : Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Yaklaşımları, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No.1 Ceza Hukuku, İstanbul Mayıs 2013, s. 39-63.
- ÖZTAN, Bilge : Aile Hukuku, Ankara 2004.
- SAGIROĞLU, Mehmet Şerif : Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul 2013.
- ŞAHİN, Cumhur : İstanbul Sözleşmesi'nin Ailenin Korunması ve Kadına karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerindeki Etkisi, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s. 17- 19.
- ŞENEL, Ekin Bozkurt : Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara 2011.
- TUSKAN, Aydeniz Alishbah : Uluslararası ve Ulusal Boyutta Aile İçi Şiddetle Mücadele, İstanbul Barosu Dergisi C. 87, S.1, Yıl : 2013, s. 25-38.
- TUSKAN, Aydeniz Alisbah: Toplumsal Cinsiyet, Toplumda Kadına Bıçılan Roller, Çözümleri ve Kadınların Adalete Erişiminde İstanbul Barosu'nun Rolü, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Mesleki Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.19- 25.
- Türk Ünitersiteli Kadınlar Derneği " Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi, Kadına ve Aile İçi Şiddete Son Vermek İçin Elele, Genişletilmiş 2. Baskı, Yayına Hazırlayan : Nazan Moroğlu, İstanbul 2012, s.9-43.
- UĞUR, Hüsamettin: Aile Bireyleri ve Kadının Şiddete Karşı Korunması, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s.109- 123.
- UĞUR, Hüsamettin : Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl: 2012 Temmuz –Ağustos, S.101, s.333-366.(atıf şekli:UĞUR, 6284 Sayılı Kanun)

VARDARLI, Safiye : Kadına Yönelik Şiddetin Ölümçül Kolu : Töre ve Namus Cinayetleri, Namus Cinayetleri /Töre Değil Ataerki, İstanbul 2010, s.16-21.

YENİSEY, Feridun : Uluslararası Sözleşmede Kadına Yönelik Şiddet Riskinin Değerlendirilmesi ve Türk Hukuku, Bahçeşehir Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl : 2012 C.8, S.97-98, s. 10- 13.

YÜKSEL, Neşe Doğan : Aile Mahkemelerinde Uzmanlar, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Mesleki Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s.87-103.